

1

הסיפור התחיל כך.

באותו יום, היה זה שישה בינואר 1976, נפטרה הגברת שָׁרָה נֶצָאָר כשגילה מתקרב לשמונים. מותה היה צפוי. רק אֶבְרָאֵהִים נֶצָאָר היה מופתע ממנו. בן חמישים וארבע היה כשעמד כשוטה מול גופת דודתו ומירר בבכי. הוא הלך בעקבות הארון, עד שכמעט התמוטט. הוא כרך לראשו מטפחת לבנה והמשיך לצעוד מאחורי הגופה, פניו הסמוקים עומדים להתפקע והדמעות לא חדלות.

את דודתו שרה ירש אברההים נצאר מאביו יעקוב, שחי עם אחותו ובנו יחידו לאחר שאשתו נפטרה ממחלת הסרטן. ליעקוב נצאר הייתה חנות ירקות בבירות. הוא בחר להתגורר הרחק מעיני האנשים בבית מבודד וישן, שקורי עכביש כיסו את שולי תקרתו הגבוהה. את הבית בנה אברההים נצאר הסב בשנת 1889 על תל מבודד המשקיף על נהר ביירות. באותם ימים אמרו הבריות שדעתו של אברההים נצאר השתבשה עליו, משום שבחר לחיות בין התנים. הסיפור נמשך שלושה ימים.

ביום השלישי מת אברההים נצאר. הגופה התגלתה רק שלושה ימים לאחר מותו, כשנורמה עֶבֶד אֶלְמַסִּיח הגיעה אל הבית ונקשה על הדלת הישנה שעה ארוכה. לאחר שאיש לא פתח לה, דחפה נורמה את הדלת

הישנה – והיא נפתחה. מן הבית עלה ריח של מוות. היא נכנסה לחדר הישנה וראתה אותו שרוע על המיטה העתיקה העשויה עץ אגוז. הוא שכב על צידו הימני, עירום כביום היוולדו, ועל פניו כתם כחול ונפוח. היא נסוגה, נצמדה לארון הבגדים הגדול והחלה לייילל. אחר־כך פתחה את דלת הארון כדי להתחבא בו ולא כדי לגנוב, כפי שאחר־כך יאשים אותה חָנָא אלסְלָמָאן אלמֶאלֶח. חנא בא אל הבית עם חברות גברים מהשכונה. הם השתיקו אותה והזעיקו רופא שקבע את מותו של אברהים. אחר־כך קברו את הגופה בזריזות בנחלת הקבר של המשפחה.

למחרת עמדה נורמה באמצע הרחוב הריק ותלשה את שערותיה מול קומץ סקרנים שהתמהמהו לידה לרגע קט. הם משכו בכתפיהם לפני שהמשיכו בדרכם הביתה, נושאים באמתחתם לחם, פחיות שימורים וירקות קמלים שעלה בידם להשיג. נורמה נשארה ברחוב צועקת שהאיש שביתק את בתוליה מת לפני שקיים את הבטחתו להינשא לה. ביום העשירי אבדו עקבותיה.

האחרון שפגש אותה היה חנא אלסלמאן. הגבר הזה, שהיה בשנות החמישים לחייו, התבונן בה מקרוב כדי לוודא שאכן זו היא. נורמה השתנתה עד מאוד. היא הייתה כבר בת חמישים וחמש, ממוצעת קומה, כהת עור, שדיה גדולים ונפולים, שערה השחור ארוך, עיניה קטנות וזרועותיה מכוסות ורידים.

לפני שלושים שנה, לאחר ששכב איתה בפעם הראשונה, אמר חנא לנורמה שהוא לא אוהב אותה. ביום ההוא, כשקמה מן המיטה, השאירה אחריה כתם דם על הסדין הלבן. היא הביטה בגבר ביראה וזיעה ניגרה מגופה העירום, כאילו שהתה בבית־המרחץ. בזריזות לבשה את בגדיה ויצאה מן הבית. לאחר שבעה ימים חנא חיפש אותה והמתין לה ליד בית־הספר לנזירות כדי לשכב איתה שוב. כשראתה אותו חייכה לעצמה והמשיכה בדרכה בלי שתשיב לו מבט. הוא פסע לצידה ממלמל דברי התנצלות, אהבה ותחנונים. אחר־כך הפך את

פניו אל הסמטה הבוצית שהובילה לכיתו והיא בעקבותיו. מאותו יום נרקמו היחסים המיוחדים שבין נורמה עבד אלמסיח לבין חנא אלסלמאן, אולם הקשר שלה עם אבראהים לא פסק. אכן, ארוכים ונפתלים הם שני הסיפורים. תחילה נפוצו שמועות בשכונת אֶלְפְּרִינִי שחנא אלסלמאן רצח את אבראהים נצאר כנקמה על חילול כבודה של נורמה. אחר־כך צצו שמועות אחרות. שהסיבה האמיתית לרצח לא הייתה כבודה של נורמה, אלא הזהב שהיה טמון בחדרו של אבראהים. לחשו אז שחנא התכוון לשים את ידו על הזהב בהסכמתה.

באותו יום, היה זה היום השמיני, הזמין חנא את נורמה לחנותו ואמר לה אותם דברים שנהג לומר לה בעבר לפני ששכב איתה. אך הפעם נורמה לא שעתי אליו. עיניו דיברו אליה תחנונים אך התשוקה נעדרה מהן. היא השיבה לו מבט חמקני ויצאה לדרכה, איש לא ידע לאן.

וכעת, לאחר שהסתיים הסיפור במות גיבוריו, זכותן של הבריות לדעת את פשר הסוד. סודה של נורמה, שהלך איתה להיכן שהלכה, צץ ועולה היום מחדש, כמו מבקש לשרטט את דיוקן האשה שסיפורה התפתל בין שני גברים. היא בכתה במיטתו של אבראהים ואחר־כך התייפחה במיטתו של חנא. אבראהים היה עצוב ועדין בעת ששכב איתה. חנא לעומתו היה פראי, נוקשה וגס. היא מיררה בככי בנוכחות שניהם, אולם חלמה להינשא רק לאחד. פעם, בשוגג, כינתה את חנא אבראהים. הייתה זו פליטת פה, אך האירוע הפך לחגיגת חבטות שנחרתו בזיכרונה של הנערה הצעירה לעד. כשקראה אבראהים בעוד שהתכוונה לחנא, זינק הלה ממקומו והחל להכות אותה, חבט בראשה, שלף את חגורת העור והצליף בה עד שנעשתה פקעת של יללות ואימה. אחר־כך בעל אותה בתאוותנות כזו שמעולם לא גילה כלפיה בעבר. הוא הכניס לה וקילל, עיניו כמו יצאו מחוריה, ונורמה, שהתמסרה לו בהכנעה ובשקט, נשכה את שפתייה התחתונות כדי לבלום את גניחות העונג, שלא יימלטו מפיה.

נורמה לא סיפרה את הסוד לאיש.

היא אמרה לחנא שהוא זה שביתק את בתוליה, ואותם דברים אמרה לאבראהים. בין שני הגברים התפתחו יחסים שעוינות ושיתוף פעולה נמזגים בהם. אולם נורמה לא הייתה סודו השמור של אף אחד מהם. היא נשארה הסוד של עצמה, או כמו שאומרים הערבים: "הסוד נשמר מן הסוד." לפי ההיגיון הזה, מי שמופקד על הסוד מסתיר וחושף אותו בה בעת. העניין כאן הוא סוד הקשור בניאוף ובפריצות, או כמו שאמר אבו אֶלְהֵיָתָם: "הסודות הכמוסים ביותר קשורים למלכות." נהוג לומר, כשפלוגי מצוי בסוד בני עמו, מעמדו רם, וסודות רבים – החריצים החרותים על מצחו מסגירים אותם. או במילים אחרות: הסוד הוא דבר והיפוכו, שכן הוא נסתר וגלוי באותה עת. הסוד לא יהיה נסתר מאחדים אלא אם כן נגלה לאחרים, רק כאשר נעלמים אלה וגם אלה, הסוד יהפוך לסיפור. בטמירותו השלמה הוא אינו סוד עוד, אלא חידה שיש לפתור.

וכך אנו ניצבים בפני חידה ללא פתרון.

לאחר מותו של אבראהים נצאר איש לא התעניין עוד בו או במאהבת המסכנה שלו. חנא אלסלמאן חזר אל הסנדלרייה, תקע מסמרים קטנים בפיו ולשונו נאלמה.

סודו של אבראהים נצאר היה שקיבל את חייו המוזרים בירושה והצליח לחיות אותם. אבראהים היה מוזר לכל דבר ועניין. הוא חי לכדו עם דודתו שרה, שאותה לא הכיר אלא בזקנתה, על תלונותיה בשל כאבי המפרקים ויראתה מפני המוות. כבר למן ההתחלה ירש אבראהים נצאר את האבלות ואת חנות הירקות. מעבר לכך לא היה לו צורך בדבר. אפילו את יחסי המין קיים רק כדי לצאת ידי חובה. כאשר הייתה נורמה דורשת ממנו שיתחתן איתה, היה מביט בה בעיניים ריקות כאילו פגש בה זו הפעם הראשונה. הוא ביקש שתנמיך את קולה כדי שדודתו שרה לא תשמע אותם מחדרה הסמוך, שם הייתה נשארת ערה מאוחר אל תוך הלילה, לאורה של מנורת השמן.

רוב הזמן הייתה גוררת את רגליה על רצפת חדרה, נאנחת ופולטת משפטים לא מובנים. אבראהים נהג לבקש מנורמה שתשתוק, הבטיח לה שיתחתן איתה, אך את הבטחתו לא קיים. הוא שמע על יחסיה עם חנא אלסלמאן והיה היחיד שהצטער כשנתבררה חפתו של חנא וכי הוא לא הוצא להורג. באותו ערב בשנת 1948 הבטיח אבראהים לנורמה שיתחתן איתה למחרת בבוקר, אחרי שיחזו בתלייתו של חנא המסכן. אבל לא את חנא ראו על הגרדום, אלא שני גברים אחרים: את הרוצח האמיתי ופושע נוסף שרצח אדם בבית־הסוהר. חנא, לעומתם, התקבל בשכונה כגיבור. אמנם יצא מן הכלא חבול ומוכה, ואחר־כך התרחק מן השכונה כדי לעסוק במסחר לדבריו, אולם לעד הוא נשאר בזיכרון אותו סנדלר שהיה לקורבן שווא, ושזכה בסופו של דבר לכבוד ולהוקרה. הכול הודו לאללה על שהוסר ממנו כל רבב, והוא נחלץ מן הפרשה שדבקה בו.